

Datum van
inontvangstneming

:

22/08/2014

Zaak C-350/14**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

21 juli 2014

Verwijzende rechter:

Tribunale civile di Trieste / Italië

Datum van de verwijzingsbeslissing:

10 juli 2014

Verzoekende partij:

Florin Lazar, wettelijk in rechte vertegenwoordigd door Luigi Erculeo

Verwerende partij:

Allianz SpA

ROLNUMMER 1470/2013

TRIBUNALE DI TRIESTE

AFDELING CIVIELE ZAKEN

(omissis) Ter terechtzitting van 30 juni 2014 is de hierna volgende beschikking gegeven:

- 1 De bij het Tribunale di Trieste aanhangige zaak betreft een verzoek tot vergoeding van materiële en immateriële schade *iure proprio*: het verzoek is ingediend door de in Roemenië wonende vader van een Roemeense staatsburger, die reeds in Italië woonde en in Italië is gestorven ten gevolge van een verkeersongeval dat is veroorzaakt door een niet-geïdentificeerd voertuig.
- 2 Verweerder in de zaak is de verzekeringsmaatschappij Allianz S.p.A., in haar hoedanigheid van onderneming die is aangewezen door het Fondo di garanzia per le vittime della strada (Garantiefonds voor slachtoffers van verkeersongevallen), dat is opgericht bij de Consap (concessionaris van publieke verzekeringsdiensten) overeenkomstig artikel 283, sub a, van de codice delle assicurazioni private

(wetboek van private verzekeringen) (wetsbesluit nr. 209 van 7 september 2005, gepubliceerd in de Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana van 13 oktober 2005, nr. 239, en daaropvolgende wijzigingen). Volgens het Italiaanse recht [art. 283, lid 1, sub a, en c, van de codice delle assicurazioni private] vergoedt het Fondo di garanzia per le vittime della strada via verzekeringsondernemingen die zijn aangewezen op het gehele nationale grondgebied, de schade die is veroorzaakt door deelname aan het wegverkeer, wanneer de schade door een niet-geïdentificeerd voertuig is veroorzaakt.

- 3 Ook de moeder en de grootmoeder van het slachtoffer, beiden in Italië wonende Roemeense staatsburgers, hebben in de zaak geïntervenieerd en verzocht om vergoeding van de materiële en de immateriële schade *iure proprio*.
- 4 Het Italiaanse burgerlijk wetboek (artikelen 2043 en 2059), zoals uitgelegd in de rechtspraak van de Suprema Corte di Cassazione, bepaalt dat familieleden van de overledene *iure proprio* materiële en immateriële schade kunnen lijden. Meer in het bijzonder kan als immateriële schade worden erkend: lichamelijke schade (anders gezegd: medisch vastgestelde schade), morele schade (anders gezegd: innerlijk lijden) en schade aan het sociale leven (anders gezegd: aanzienlijke verandering van het dagelijkse leven). (omissis) [beschrijving van een feitelijk gegeven dat in de onderhavige procedure niet van belang is];
- 5 De onrechtmatige daad naar aanleiding waarvan verweerster, Allianz S.p.A., is gedagvaard, valt onder verordening (EG) nr. 864/2007 betreffende het recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen („Rome II”) omdat:
  - a) er sprake is van transnationaliteit, aangezien ten minste een van de benadeelden duurzaam in een ander land dan Italië verblijft;
  - b) het ongeval zich op 18 mei 2012 heeft voorgedaan.
- 6 Punt [17] van de considerans van verordening nr. 864/2007 luidt als volgt:

„Het toepasselijke recht moet worden bepaald volgens de plaats waar de schade zich voordoet, ongeacht in welke landen de indirecte gevolgen van die gebeurtenis zich voordoen. In geval van letselschade en vermogensschade moet bijgevolg het land waar het letsel of de materiële schade is opgelopen, gelden als het land waar de schade zich voordoet.”

[Or.2]

- 7 Artikel 4, lid 1, van verordening nr. 864/2007, is gedeeltelijk van toepassing, aangezien de verzoekende en de verwerende partij niet in hetzelfde land wonen (terwijl de interveniërende partij er woont), niet hebben bepaald welk recht op hen van toepassing is, en de zaak niet binnen de werkingssfeer van een van de bijzondere collisiebepalingen van de verordening valt. Dit lid bepaalt:

„Tenzij in deze verordening anders bepaald, is het recht dat van toepassing is op een onrechtmatige daad het recht van het land waar de schade zich voordoet, ongeacht in welk land de schadeveroorzakende gebeurtenis zich heeft voorgedaan en ongeacht in welke landen de indirecte gevolgen van die gebeurtenis zich voordoen.”

- 8 Het toepasselijke recht moet volgens artikel 15 van de verordening *„het bestaan, de aard en de begroting van de schade of het gevorderde”* [sub(e)] regelen en *„bepalen wie recht heeft op vergoeding van de persoonlijk geleden schade”* (sub f).
- 9 Blijkens het voorstel van de Commissie (2003/0168 COD) is verordening nr. 864/2007 vastgesteld om een einde te maken aan de onzekerheid en om het gevaar van *„forumshopping”* tegen te gaan. Die onzekerheid en het gevaar van *„forumshopping”* waren ontstaan in het kader van de bepaling van de bevoegde rechter op basis van artikel 5, lid 3, van verordening nr. 44/2001. Volgens vaste rechtspraak van het Hof van Justitie mag de verweerder, wanneer de plaats van de schadeveroorzakende gebeurtenis niet samenvalt met de plaats waar de schade zich heeft voorgedaan, naar keuze van de eiser namelijk worden gedagvaard voor de rechter van de plaats van de schadeveroorzakende gebeurtenis of voor de rechter van de plaats waar de schade zich heeft voorgedaan.
- 10 Genoemde verordening had immers tot doel, de partijen in staat te stellen op voorhand en met redelijke zekerheid te bepalen welk materieel recht op een bepaalde juridische situatie van toepassing was. De doelstellingen die de Europese Unie met de vaststelling van de Rome II-verordening nagestreefde, waren echter verschillend en kwamen slechts gedeeltelijk overeen met genoemde doelstelling.
- 11 Aangezien verzoekers als rechtssituatie hun persoonlijk recht op vergoeding wegens de dood van hun familielid inroepen, is het van belang te begrijpen of die subjectieve rechtspositie werkelijke schade oplevert in de zin van artikel 4, lid 1, van de Rome II-verordening, dan wel louter een indirect gevolg van de onrechtmatige daad is. Het antwoord op die vraag is immers bepalend voor een hele reeks gevolgen, waaronder het bepalen van het materiële recht dat het bestaan en de vergoedbaarheid regelt van de rechten waarop de in Roemenië wonende verzoeker zich in de onderhavige zaak beroept, te weten of het Italiaanse recht van toepassing is (dat in elk geval de procedurele aspecten regelt alsook die welke betrekking hebben op het bepalen van de aansprakelijkheid en het bestaan en de vergoedbaarheid van de door de interveniënte aangevoerde rechten), dan wel het Roemeense recht. Volgens het Italiaanse recht is de schade die voortvloeit uit de dood van een familielid, rechtstreekse schade die door het familielid in zijn eigen rechtssfeer wordt geleden en die tevens voortvloeit uit de schending van zijn persoonlijkheidsrechten: het gaat dus absoluut niet om indirecte schade. Verzoeker beroept zich in de onderhavige zaak dus op een recht dat volgens de Italiaanse rechtsorde als een eigen recht moet worden beschouwd en dat het materiële gevolg is van het overlijden van zijn familielid als gevolg van doodslag.

In andere Europese rechtsordes wordt dat soort schade niet erkend, noch op absolute wijze, noch op een wijze die werkelijk genoegdoening biedt.

- 12 Voor zover het rechtstreekse schade betreft, die rechtstreeks door de benadeelde is geleden ten gevolge van de dood van het familielid, bestaat er tevens heel wat twijfel over of, gelet op de rechtspraak van het Hof van Justitie met betrekking tot de regeling van verordening nr. 44/2001, die verschilt [van die van verordening nr. 864/2007], het recht op vergoeding van dergelijke schade ook in het kader van verordening (EG) nr. 864/2007 slechts een van de mogelijke „gevolgen” is van de aanvankelijke onrechtmatige daad, te weten het verkeersongeval, dan wel of die schade kan worden aangemerkt als indirecte schade, eventueel op basis van een rechtsbegrip dat eigen is aan het Unierecht, maar in het betrokken land onbekend is.
- 13 Voorts rijst de vraag of, in het bijzonder gelet op de plaats van het ongeval en op de tussenkomst in de zaak van andere benadeelden die in Italië wonen, het Hof kan oordelen dat de zaak kennelijk nauwere banden heeft met de plaats waar het ongeval zich heeft voorgedaan.
- 14 Bovendien zou het Hof kunnen oordelen dat onder „*persoon die schade lijdt*” („*the person sustaining damage*”; „*la personne lésée*”; „*die Person, die geschädigt wurde*”) moet worden verstaan de persoon die **[Or.3]** wordt getroffen door de materiële gevolgen van de gebeurtenis (het slachtoffer van het verkeersongeval), doch niet de persoon in wiens rechtssfeer, als gevolg van die gebeurtenis, de rechten op vergoeding van de schade zijn ontstaan die hij *iure proprio* heeft geleden.
- 15 Bijgevolg moet – enerzijds – worden opgemerkt dat de toepassing van het recht van het land van de woonplaats van de benadeelde verzoeker als voordeel heeft dat het proces in het land waar de benadeelde woont en volgens de procesregels van dat land plaatsvindt en dat „*forumshopping*” wordt vermeden, zodat volledig is voldaan aan de voorwaarden die bij de vaststelling van de verordening zijn gesteld.
- 16 Wanneer anderzijds toepassing wordt gegeven aan het recht van de plaats waar het ongeval zich heeft voorgedaan, wordt de eenheid van het juridisch statuut van de gebeurtenis bewaard. Dit heeft als voordeel dat beter kan worden voorzien welk recht van toepassing is, en sluit het risico uit dat de gebeurtenis waarover de rechter uitspraak moet doen, uiteenvalt in verschillende rechtsgevolgen, waarop verschillende regelingen van toepassing zijn, naargelang de woonplaats van de personen die hun rechten jegens de dader van de gebeurtenis doen gelden (in de onderhavige zaak wonen de moeder en de grootmoeder van het slachtoffer in Italië, terwijl de vader van het slachtoffer in Roemenië woont).
- 17 De keuze van het toepasselijke materiële recht kan aanzienlijke gevolgen hebben en in de onderzoeksfase zijn niet alle gevolgen voorzienbaar. Het zou namelijk

kunnen dat het Roemeense recht (dat eventueel ambtshalve wordt toegepast overeenkomstig artikel 14 van wet nr. 218 van 1995, gepubliceerd in de Gazzetta Ufficiale della Repubblica italiana nr. 128 van 3 juni 1995 – gewoon supplement nr. 68) bepaalde schadeposten niet kent of niet voorziet in de volledige vergoeding daarvan, terwijl dat in het Italiaanse recht wel het geval is. De concrete toepassing van het Roemeense recht, zoals toegepast in de Roemeense rechtspraak, die deze rechtbank zal kennen en beoordelen, zou bovendien – kwalitatieve of kwantitatieve – voorwaarden en grenzen voor de vergoeding kunnen vaststellen die afwijken van de Italiaanse. In dat geval zal uiteindelijk het Italiaanse recht moeten worden toegepast, aangezien daarin in elk geval is voorzien in de volledige vergoeding van alle materiële en immateriële schade.

- 18 Kortom, in geval van een dodelijk ongeval dat zich heeft voorgedaan in een ander land dan dat van de woonplaats van ten minste een van de rechtstreeks benadeelden van het overlijden van het familielid die *iure proprio* vergoeding van de materiële en immateriële schade vordert, dient dus te worden uitgemaakt welk recht van toepassing is op de vaststelling van het bestaan en de vergoedbaarheid (zowel in abstracto als in concreto) van de in de onderhavige zaak aangevoerde rechten. Daartoe is het van belang te weten welke uitlegging moet worden gegeven aan het begrip „*plaats waar de schade zich voordoet*” in de zin van artikel 4, lid 1, van verordening (EG) nr. 864/2007, met betrekking tot het verzoek tot vergoeding van de materiële en de immateriële schade die die de familieleden van een persoon die is overleden ten gevolge van een verkeersongeval dat zich heeft voorgedaan in de forumstaat, zouden hebben geleden, wanneer die familieleden in een andere lidstaat van de Europese Unie wonen en daar de betrokken schade hebben geleden. Voorts dient te worden verduidelijkt of voor de toepassing van artikel 4, lid 1, van verordening (EG) nr. 864/2007 de materiële en de immateriële schade die de familieleden van een persoon die is overleden bij een verkeersongeval dat zich heeft voorgedaan in de forumstaat, in hun land van woonplaats hebben geleden, wordt beschouwd als „*schade*” in de zin van artikel 4, lid 1, eerste volzin, dan wel als „*indirecte gevolgen*” in de zin van artikel 4, lid 1, tweede volzin.

In die omstandigheden [verzoekt] het Tribunale di Trieste (omissis), gelet op artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, het Hof van Justitie van de Europese Unie krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag betreffende de uitlegging van artikel 4, lid 1, van verordening (EG) nr. 864/2007:

„Welke uitlegging moet worden gegeven aan artikel 4, lid 1, van verordening (EG) nr. 864/2007 betreffende het recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen („Rome II”), waarin is bepaald dat „*[h]et recht dat van toepassing is op een onrechtmatige daad het recht [is] van het land waar de schade zich voordoet*”? Meer in het bijzonder:

[Or.4]

- 1) Welke uitlegging moet aan het begrip „*plaats waar de schade zich voordoet*” in de zin van artikel 4, lid 1, van verordening (EG) nr. 864/2007 worden gegeven met betrekking tot het verzoek tot vergoeding van de materiële en de immateriële schade die de familieleden van een persoon die is overleden ten gevolge van een verkeersongeval dat zich heeft voorgedaan in de forumstaat, zouden hebben geleden, wanneer die familieleden in een andere lidstaat van de Europese Unie wonen en daar de betrokken schade hebben geleden?
- 2) Moet voor de toepassing van artikel 4, lid 1, van verordening (EG) nr. 864/2007 de materiële en de immateriële schade die de familieleden van een persoon die is overleden bij een verkeersongeval dat zich heeft voorgedaan in de forumstaat, in hun land van woonplaats hebben geleden, worden beschouwd als „*schade*” in de zin van artikel 4, lid 1, eerste volzin, dan wel als „*indirecte gevolgen*” in de zin van artikel 4, lid 1, tweede volzin?

Derhalve schorst het Tribunale di Trieste (omissis) de behandeling van de zaak totdat uitspraak is gedaan over bovengenoemde prejudiciële vraag:

(omissis)

(omissis) [*standaardformules en instructies voor de griffie van het Tribunale*]

Trieste, 10 juli 2014.

(omissis) (omissis)